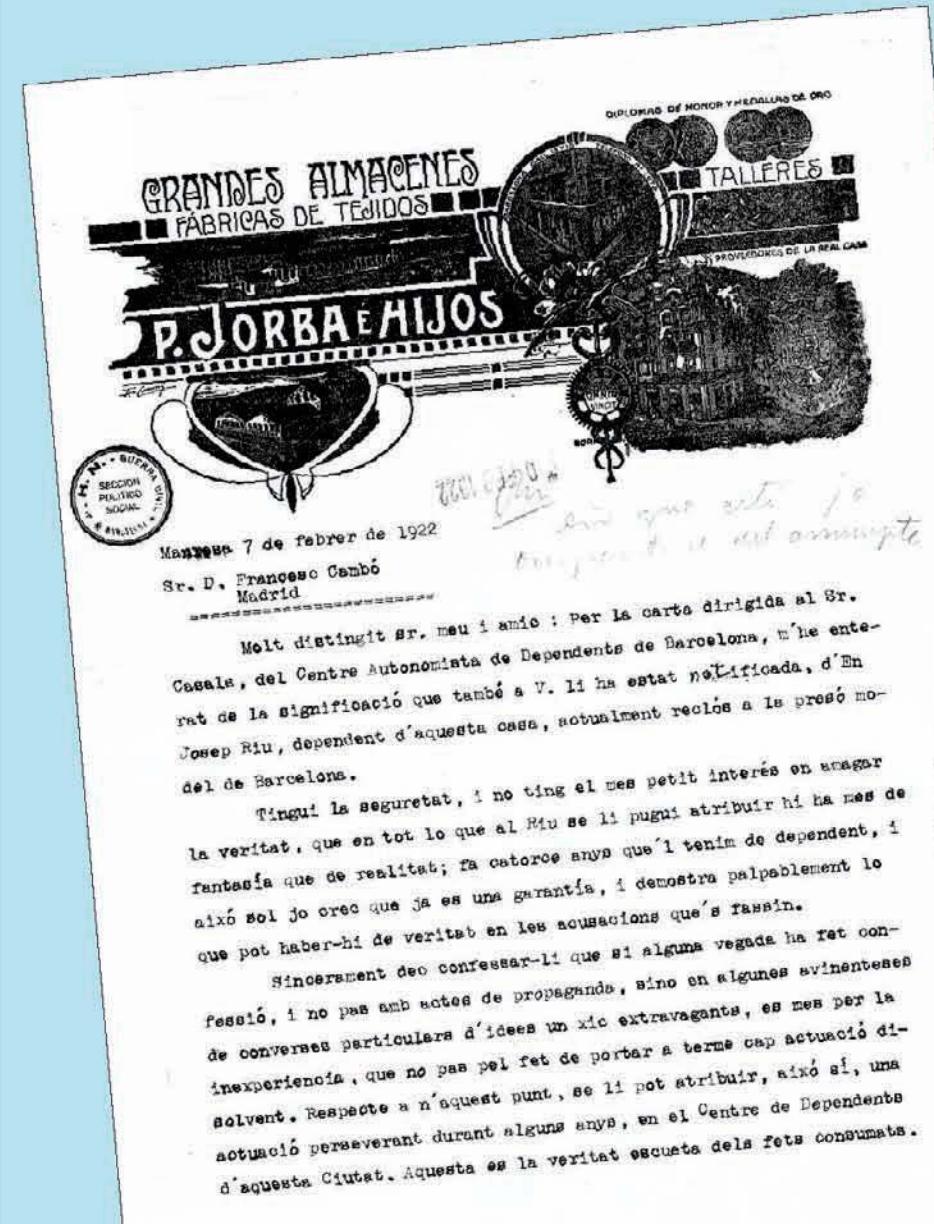

Autors: Joaquim Aloy i Bosch, Jordi Basiana i Obradors i Pere Gasol i Pujol. Col·laborador: Ramon Fons i Vilardell

JOAN JORBA DEMANA A CAMBÓ QUE INTERCEDEIXI PER L'ALLIBERAMENT D'UN EMPLEAT

Carta que Joan Jorba adreçà a Francesc Cambó el 7 de febrer del 1922, en defensa de Josep Riu Castell, dependent de cal Jorba i membre del sindicat CADCI, que havia estat empresonat. El fet de ser un document molt anterior a la República i la guerra civil demostra l'interès de les autoritats franquistes a trobar el màxim de proves acusatòries que justifiquessin la repressió. Tota la documentació d'aquest capítol devia ser confiscada al domicili de Francesc Cambó.

Els magatzems Jorba de Manresa abans de la construcció de l'edifici actual

Sr. D. Francesc Cambó - Barcelona: Madrid - 7 febrer de 1922. II.
Perdoni si vino a molestar la seva atenció, recomanant-li amb el major interès aquest assumpte; però em crec en el deure de fer-ho, com a bon patró i ciutada. No voldría tampoc que's pogués creuer soc defensor en lo més mínim dels propagadors del caos; que si així fos en el cas d'En Riu, jo fóra el primer d'inhibir-me de la qüestió, després d'haver proclamat, com ara mateix, la veritat.

Per tot quan fassí, li quedará altament reconegut, el seu afectíssim servidor i bon amic,

Joan Jorba

PAPERS D'ABANS DE LA REPÚBLICA

Quan Jorba apel·lava a Cambó

Com vam veure al capítol anterior, una part important de la documentació catalana que hi ha a Salamanca no té res a veure amb la guerra ni amb la República. Els franquistes requisaren tot allò que van trobar en institucions, entitats i residències particulars, fos de l'època que fos. Per exemple, confiscaren arxius d'ateneus i sindicats que havien estat fundats al segle XIX.

Aquesta documentació encara no s'ha retornat als seus legítims propietaris i no es poden refer molts arxius. Així, cap dels grans sindicats catalans d'aquella època –CNT, UGT, CADCI– encara no disposa de documents anteriors a l'any 1939, tot i haver-ne sol·licitat llur devolució. Esperem que l'acord de retorn dels papers a Catalunya s'acomplirà adequadament i posa fi a una espoliació absolutament injusta.

D'altra banda, alguns dels *papers* catalans a Salamanca són de caràcter estrictament privat i no tenen cap valor des del punt de vista polític o militar.

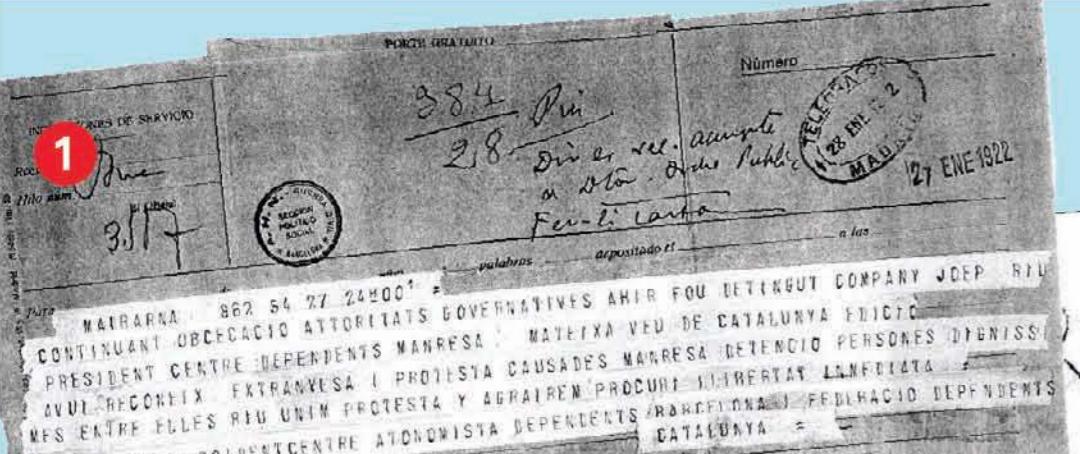
Aquesta correspondència entre Joan Jorba, Francesc Cambó i el CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria), que reproduïm en aquest capítol, parla de la detenció de Josep Riu Castell, dirigent de la delegació del CADCI a Manresa i empleat de la casa Jorba. Es de principi del 1922, gairebé 10 anys abans de la proclamació de la Segona República. Eren moments de gran esfervescència social, política i sindical que culminarien en la imposició de la dictadura del general Miguel Primo de Rivera. Amb el triomf de la revolució russa, els sectors conservadors tenien por i la violència dels uns i dels

altres (és el període conegut pel nom de pistoleroisme) sacsejava la societat catalana.

La repressió policial sovint era desproporcionada i indiscriminada. El president del CADCI qualifica la detenció de Riu de mostra de “l'obcecació” de les autoritats governatives. Reclama a Cambó, aleshores ministre del govern espanyol, que “*procuri la llibertat immediata del detingut*”.

No fou el cas: Josep Riu fou empresonat a la Model de Barcelona. Jorba demana per carta a Cambó que intercedeixi pel seu empleat “que el tenim de dependent” des de fa catorze anys i que, tot i que té idees “un xic extravagants, és més per la inexperiència que no pas pel fet de portar a terme cap actuació dissolvent”. Cambó respon que ja s'ocupa del cas i que s'ha posat en contacte amb el director d'Ordre Públic. L'informe d'aquest és demolidor: s'accusa Riu de ser “el alma del sindicato único en Manresa y autor de manifiestos y proclamas anarquistas, distinguiéndose además por sus ideas separatistas”. Ha de continuar empresonat.

Cambó sembla rentar-se'n les mans. Jorba i el CADCI insisteixen en favor de Riu en diverses cartes. Joan Jorba ve a dir que les acusacions de la policia són exagerades, i mostra el seu tarannà obert quan parla de Lluís Pujol, un altre empleat seu –d'ideologia socialista– a qui la policia vol vincular al cas Riu, apoderat de la sucursal a Brussel·les de la casa Jorba: “Baste decirle que esta su casa le tiene confiados algunos miles de pesetas, sin el menor recelo (...) Ojalá que muchos de los que no se dicen socialistas, ni tienen ninguna idea, merecieran tanta confianza como Pujol”.

A una m' ameixada
el 28 de febrer de 1922.
Excmo. Señor Don Francisco de A. Cambó. U.M.N.

Mi distinguido amigo:
El Gobernador civil de Barcelona, a quien transmití las noticias de Vd. respecto al detenido JOSE RIU CASTELL, me dice que, cuando son ciertas, puede asegurarse de manera terminante que dicho sujeto es el alma del sindicato único en Manresa y autor de manifestaciones y proclamas anarquistas, distinguéndose además por sus ideas separatistas, no creyendo oportuno por ahora dejarle en libertad.

Al comunicármelo a Vd. me complazco en reiterarme suyo atento amigo:

M. Millán de Priego

9 Febr. de 1922.

Madrid 28 Febrero 1922.

Sr. Don Joan Jorba

Molt senyor meu amic:

El Gobernador de Barcelona m' envia la carta que me adjunta, en relación con el detingut Josep Riu Castell. Si son ciertas les informes qu' el Gobernador dice, vosté veurà que realmente ha tingut una gran participació en l' organització sindicalista, el referit Riu.

Seu afm.

1 "OBCECACIÓ AUTORITATS GOVERNATIVES"

Telegrama del CADCI a Francesc Cambó, del 28 de gener del 1922, on es denuncia la detenció de Josep Riu per "l'obcecació" de les autoritats i se'n sol·licita l'alliberament.

2 "DICO SUJETO ES EL ALMA DEL SINDICATO ÚNICO EN MANRESA"

Carta de Francesc Cambó a Joan Jorba, on l'informa de les gestions que ha fet sobre l'afair. És la resposta a la carta que Jorba li havia tramès dos dies abans i que hem reproduït a la pagina anterior.

3 CAMBÓ HI INSISTEIX

Resposta de Francesc Cambó al senyor Millán de Priego en què insisteix en el tema i li diu que "Don Juan Jorba de Manresa me lo recomienda con mucho interés" i que fa 14 anys que treballa a la casa Jorba.

4 CAMBÓ INFORMA JORBA

Carta de Francesc Cambó a Joan Jorba en què l'informa de l'opinió del governador civil sobre el detingut. "Vostè veurà -li diu- que realment ha tingut una gran participació en l'organització sindicalista, el referit Riu".

Joan Jorba

Francesc Cambó

2 Madrid 9 Febrero 1922.
Sr. Don Joan Jorba

Molt senyor meu i amic:
Estic ocupant amb tot interès de l' escrivit referent a m' en Josep Riu, del qual da parla en la seva carta del 7. Me faix curioses de les raons i així ho veig reiterar dijar al Director d'Orde public.

Sen afm.

10 de Febrero de 1922

Ilmo. Sr. D. Millan Millan de Priego

Mi distinguido amigo:
He recibido su escrito referente al detenido José Riu Castell. No se lo hace de cierto en las ideas atribuidas a dicho sujeto pero Don Juan Jorba de Manresa me lo recomienda con mucho interés y me dice que lo tenía empleado en su casa desde hace 16 años.

Por si V. no conoce el referido Sr. Jorba le indicaré que es gerente de los importantes almacenes P. Jorba e Hijos de Manresa y Barcelona y que está afiliado a la Unión Monárquica Nacional por cuyos motivos no ero le interesaré recomendarle a un anarquista y separatista y siendo el Sr. Jorba de la Unión Monárquica es de suponer que no estará afiliado tampoco a ninguno de los dos grupos anteriores

Suyo affm q. e. s. m.

5 Sr. Don Joan Jorba

Molt senyor meu amic:

El Gobernador de Barcelona m' envia la carta que me adjunta, en relación con el detingut Josep Riu Castell. Si son ciertas les informes qu' el Gobernador dice, vosté veurà que realmente ha tingut una gran participació en l' organització sindicalista, el referit Riu.

Seu afm.

3 Madrid 27 Febrero 1922.

4 Sr. Don Joan Jorba

Molt senyor meu i amic:
Estic ocupant amb tot interès de l' escrivit referent a m' en Josep Riu, del qual da parla en la seva carta del 7. Me faix curioses de les raons i així ho veig reiterar dijar al Director d'Orde public.

Sen afm.

5 Madrid 27 Febrero 1922.

6 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu i amic:
Muy sr. mío y distinguido amigo: De su atto. 23 de los corrientes, he separado cartas del Sr. Gobernador Civil, y copia de los antecedentes del asunto Riu. Todas cuantas acusaciones se hacen, resultan puramente fantasía; ninguna de ellas tiene un fundamento serio de culpabilidad.

Por lo que hace al sello separatista, circularon bastantes por esta ciudad, hace algún tiempo, con motivo de una reunión de la Sociedad de las Naciones; para que pueda apreciar mejor de que se trata, le envío uno que he procurado adquirir.

Respecto a las cartas de Luis Pujol, este joven fué dependiente de nuestra casa de Manresa, y actualmente lo tenemos de apoderado en la casa de Bruselas. Es un verdadero catalán; tendrá sus ideales, quizás un tanto socialistas, pero de ningún modo extremado. Es un socialista moderado, en todo caso. Basto decirle que esta su casa le tiene confiados algunos miles de pesetas, sin el menor recelo y en la seguridad de que quedan tan bien resguardados y protegidos nuestros intereses, como si lo fueran por nosotros mismos.

6 Madrid 14 de Març 1922

7 Sr. Don Joan Jorba

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directament a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

7 Sen afm.

8 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directament a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

8 Sen afm.

9 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

9 Sen afm.

10 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

10 Sen afm.

11 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

11 Sen afm.

12 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

12 Sen afm.

13 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

13 Sen afm.

14 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

14 Sen afm.

15 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

15 Sen afm.

16 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

16 Sen afm.

17 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

17 Sen afm.

18 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

18 Sen afm.

19 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

19 Sen afm.

20 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

20 Sen afm.

21 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

21 Sen afm.

22 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li assrigui directamente a li pàrla, amb l'obligació de qu' en vista dels arguments i pròres que V. li faciliti, ell pugui recalar vista definitiva sobre l' assumpte.

22 Sen afm.

23 Sr. D. Francisco Cambó

Molt senyor meu amic:

Le rebò la seva carta i comentant qu' en ella hi ensvia i que li retorno. Pense que lo millor, no portem-nos jo envidar amb la feinada d' aquenton Atar, de dirigir-me al Gobernador de Barcelona, es que V. li ass

Una troballa casual que reforma la urgència d'inventariar l'arxiu a fons

1 i 2 UN INVENTARI INCOMPLET

1 DEFICIENT

Portada del dossier de la correspondència entre Joan Jorba i Francesc Cambó i el resum de l'inventari de la capsà on es trobe aquests documents (al lligall 35 de la capsà 14 de Político social de Barcelona) de l'Arxiu de Salamanca. Com es pot veure, el text no fa ni una sola referència a Joan Jorba.

La inexistència d'un inventari detallat i precis dificulta extraordinàriament la recerca.

Sovint la trobada de documents a l'Arxiu de Salamanca és fruit de la casualitat, més que no pas d'una recerca pel fitxer de noms o per la revisió dels diversos inventaris. Aquest és el cas de les cartes del manresà Joan Jorba i Rius a Francesc Cambó que hem reproduït en aquest capítol procedents de l'arxiu de la ciutat castellana.

Justament el nom de Joan Jorba és un dels més de 1.500 de bagances que havíem demanat per si constava en l'arxiu dels 3.000.000 de fitxes.

La resposta va ser negativa. Tanmateix, el fet que d'una persona no hi hagi fitxa no vol dir necessàriament que no hi pugui haver alguna documentació seva, ja que no es va obrir fitxa de tots els noms existents als papers.

El fet és que, per sorpresa nostra, a la capsà 14 de Político-Social Barcelona varem trobar-hi un petit dossier sobre la correspondència entre Joan Jorba i Francesc Cambó encapçalat amb la portada que reproduïm a la dreta.

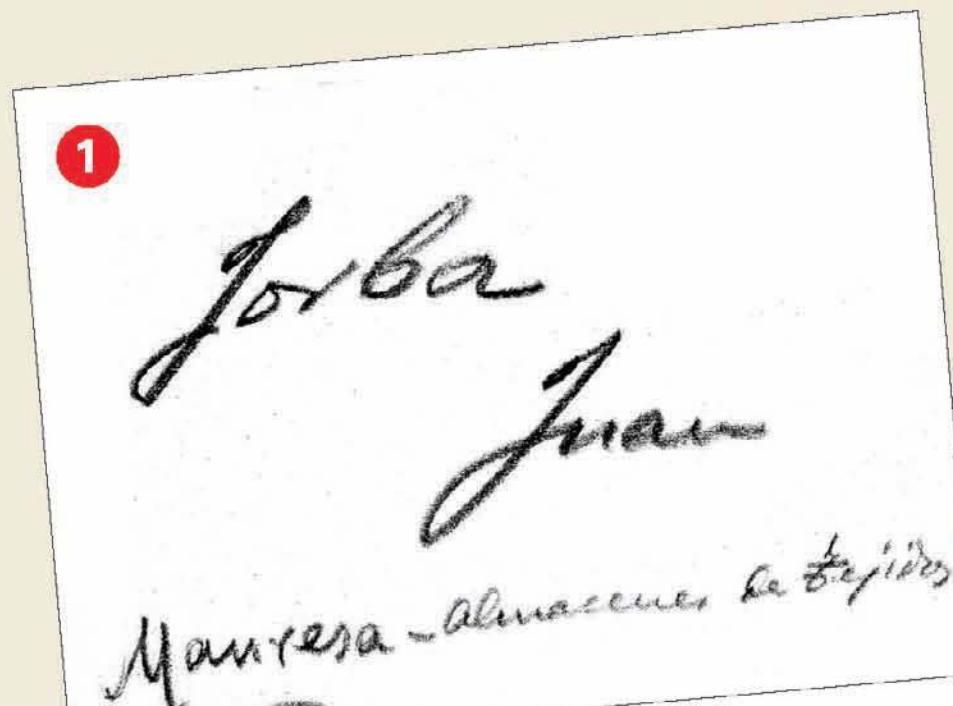
El greu del cas és que, si observem què posa en el resum de l'inventari d'aquesta capsà –l'inventari és l'eina que més utilitza l'investigador per fer les seves recerques–, veurem que tampoc no hi consta enllloc el nom de Joan Jorba Rius.

Així ho podem veure en el document 2, en què reproduïm la part de l'inventari de la capsà on va aparèixer la documentació de Joan Jorba. Difícilment una persona que llegeixi el resum de l'inventari d'aquesta capsà i recerqui documentació sobre persones o àmbits referits a la Catalunya central la consultarà, ja que no n'hi ha cap mena de referència. O algú pot pensar que dins l'epígraf “Pasaporte a nombre de Francisco Cambó Batlle y documentación varia” (això darrer escrit a mà) s'hi poden trobar les interessantíssimes cartes de Joan Jorba i Rius? Aquestes deficiències en l'organització de l'Arxiu de Salamanca dificulten extraordinàriament la recerca dels investigadors i constata la necessitat urgent d'inventariar tots i cadascun dels papers. La progressiva digitalització de documents en els darrers temps ha comportat una millora notable per a la seva localització, però, sens dubte, encara queda moltíssim per fer.

PROPER CAPÍTOL:

Política en temps de reptes.

Entrem en el primer dels 3 capítols dedicats al període republicà en temps de pau (1931-1936) i parlarem, entre altres temes, de la proclamació de la República i la tasca d'alguns polítics bagencs al govern de la Generalitat.

1

2

Darr. nº	Llega.	Continuación... (S. Barcelona)	Hoja 5.
14	34	RESUMEN	
	35	de exposición y orientación anarquista, F.A.I.-Informe de Julian Schwab, anarcos-sindicalista, delegado en misión de propaganda, en Albacete.-Informes confidenciales.-Diversas direcciones del extranjero.	
	36	Pasaporte a nombre de Francisco Cambó Batlle.-Relación de la Delegación española para la jornada del 10 de mayo en la URSS.-Relación de sacerdotes de la Diócesis de Barcelona que fueron muertos a raíz del movimiento.-Otra relación de objetos de arte destinados a la Exposición de Arte Medieval Catalán en París.-Informe de la reunión celebrada por el C.R.N. de Unión Republicana.-Otro referente a Juan Aliaga Zarzosa, periodista.-Documentación del Sr. Párraco de S. Pedro de Rubertíelles (Barcelona), Don Antonio Castellá Sabater.-Expediente sobre la solicitud del Párroco de S. Juan Bautista de Padiel (Vizcaya), sobre enajenación del iglesia de Abadesola.-Relaciones de asuntos localizaciones de personas) interesadas por D. Andrés Ma de Irujo. Documentación inquisitorial sobre la Comunidad de Benedictinos de El Puerto (Huesca).-Relaciones de prisioneros y de personas propuestas para el canje.-Carta dirigida a Pedro Rico en Bruselas, este Valencia, 21-6-37.-Otra mencionando a Adriano Leroux, Valencia 10-8-37.	
		Relación de individuos del C. de Seguridad y Asalto, avisados y propuestos por la C.N.T. para desempeñar cargos. Informes del General de la G.N.R., José Aranguren Roldán y Teniente Coronel Antonio Moreno Suero.-Idem del también Tte. Coronel Enrique M. Alvarez Sampor.-Otro del Coronel Francisco Ercilla Gómez, Estadística de la G.N.R. Tte. Coronel Modesto de Lare Molina.-Otros informes relativos a las fuerzas de la G.N.R.-Certificados de la C.N.T., expedidos a nombre de sus afiliados.-Relaciones de afiliados a diversos sindicatos, C.N.T.-	
		Documentación referente a Alberto Oller Turbat, de la C.N.T.-	
		Actas del Pleno Nacional de fuerzas armadas (Valencia). Anteproyecto y Reglamento del Cuerpo de Seguridad Nacional de Seguridad.-Relación de personal del 3º y 19. Tercio de la G.N.R., con su informe respecto al movimiento.-Libro de notas.-	
		Informe remitido al Sr. Jefe del 2º Negociado del Servicio de Información del Estado Mayor del E. del Centro.-Otro del Comisario Delegado de Cuerda interino del XXI C. de E., Augusto Vidal Roget.-Actualidad militar (boletín), por la Agencia antifascista A.I.M.A.-Boletín de información, Comisario General del E. de Tierra) Ministerio D. Nacional).-Circular a los Comisarios del V C. de Ejército.-Expediente, por lesiones, contra el Vigilante-Conductor Lázaro Sánchez Miralles, a Pablo Sánchez Ortiz de Zárate.-Documentación referente a Pablo Sánchez Ortiz de Zárate.-Profesor de Caligrafía, Instituto de Enseñanza de Bilbao.-Otra relativa a Florencio de Bustíez y Lechiondo, Doctor en Ciencias Naturales y Farmacia y Catedrático de Agricultura y Técnica Agrícola en varios Institutos.-Informe sobre la "situación moral en el seno de las B.I."-Relación de Censura militar.-Relaciones de Diputados a Cortes (Baja).-Libro de entrada de telegramas, 4º Sector Fronteras.	

3

Façana de l'arxiu

4

Pasaporte a nombre de Francisco Cambó Batlle.-Relación de la Delegación española para la jornada del 10 de mayo en la URSS.-Relación de sacerdotes de la Diócesis de Barcelona

Fons documental: Archivo General de la Guerra Civil Española, de Salamanca. Arxiu Nacional de Catalunya.
Aquest treball ha tingut el suport de l'Ajuntament de Manresa, el Consell Comarcal del Bages i el Centre d'Història Contemporània de Catalunya.

Hi col·labora: Generalitat de Catalunya
Departament de Relacions Institucionals i Participació
Programa per al Memorial Democràtic

Reg167 Pàg. 28